

Mélyvidék

Regényrészlet

SZÁVAI ATTILA

Ha arra gondolunk, hogy a disznóólak felett elrobogó plakksárga telihold látványa mit tud felnyitni egy egyszerű, de érzékeny lélek felszínén, könnyen magunk is elérzékenyülhetünk. Ha jó időben, jó helyen bámuljuk azt a régi, bölcs közönnyel megrakott vonulást. Önmagában a telihold magányos sárgája persze nem garancia a szellem petárdacsattanására, és az se biztos, hogy a belső ólfalat egy disznóól látványa önmagában kikenné boldogsággal. Azt a bizonyos belső ólfalat. Ami ott van mindenkiben. Disznóól és telihold. A kettőt összetenni alkati kérdés, mondhatnánk.

Adott egy tavaszközép hűvös, de nem hideg éjszakája, mondjuk április második fele, valahol Magyarországon, de mindenképp vidéken. Mélyvidéken, ahol a Hold is nyögve, megbántva bújik az ég súlyos-fekete ölébe. A falu völgyben fekszik, rádió- és tévéadás csak megfelelő időjárási körülmények közt szivárog le a roskatag épületekig, ahogy a napi három buszjárat is. A kábeltévé intézményét a lakók csak hírből ismerik, meg a tévéújságból. A lányok és asszonyok éjszakánként némán, párás homlokkal álmodoznak minden Joséről és Armandóról, minden bozontos mediterrán mellszőrzetről, a romantikus monológokról, hunyorgó tengerparti távolba nézésekről.

A település körvonala a térképen nézve, leginkább egy magzatpózban alvó (véltetően ittas) vasutasra hasonlít. A faluban tizenkét görbe utca van, egy mállott templom, egy kócos temető, megdőlt fejfákkal. Egy kocsmá, egy közért, ötbusznyi kisnyugdijas, harminc közép-, huszonöt fiatal- és négy

kiskorú, harminc munkaképes, húsz munkanélküli. A kutyák és macskák száma változó, de jelentős. A valamikori aktív vonatközlekedésről (teher és személy egyaránt) a völgyben kanyargó, rozsdás sín pár ad hírt. Van valami makacs esélytelenség abban, hogy az összetartozó vascsíkok végül sose találkozhatnak.

Kezdjük ott, hogy adott egy figura, Soltan, nevezzük így. Ejtsük így: Szoltan. Soltan a legtöbb éjszaka az udvaron ül egy kopott hokedlin. Cigarettazik, mint minden férfi a faluban. Az öreg bútor az akácfa alá tette, mert csak ott tudja elgondolni az élet nagy dolgait. Ott gubbaszt az éjszaka párájában, nem látni tisztán, az utcáról nézve szinte egybeolvad a rozoga hokedlival: egy görnyedt hátú különös háziállatnak vélhetnék a tapasztalatlanabb városi gyerekek. Az éjszakai műszakból érkező falubeliek mindig lehalkítják lépteiket, mikor Soltan háza előtt haladnak el. Az asszonyok nagyokat sóhajtanak ilyenkor az udvaron gubbasztó, füstölgő férfialak láttán. Miután az asszonyléptek belevesznek a sötétbe, miután elhalkulnak a szatyorcörgések, nagyot sóhajt Soltan is. Ebben a tonnás sóhajban ott van minden emberi bánat, szomorúság, kilátástalanság, minden elutasított szerelmi vallomás, minden megívott szilvapálinka és novabor. Erre a sóhajra összehúzódik az udvari sövény, mélyen magába néz minden ablak a rogyant nyárikonyhán.

Nem sokkal éjfél után rendre felgyullad az udvari villany, résnyire nyílik az ajtó, és egy elhasznált, idős női hang szól a sötétséghez:

– Gyere be Soltan, elég legyen. Itt van, meleg a bögre tejed.

Soltan erre kiegyenesedik, csípőre tett kézzel ropogtatja derekát, majd karcos, dohányos, negyvenéves hangon szól édesanyjához.

– Abból van elég, mama, hogy nincs semmi – dűnyögi füstgomolyaggal feje felett.

– Ne mondd már mindig, Soltan, hogy nincs semmi, addig mondd, hogy nincs semmi, amíg tényleg az lesz, hogy nem lesz semmi. Azt leshetünk, mint két eldobott konzervdoboz – fúzi hozzá megszokásból az időss asszony, mintha ezerszer elmondta volna már.

– Elegem van, például. Elegem van például, mama, hogy kinézek a szobaablakon és lomokat látok. Lomokat, nem pedig valami, mittudomén, tájat, érti mama. Lomokat látok, amiket a mama gyűjt évtizedek óta. Hogy kinézek, és nem előre látok, hanem hátra, a múltba – emeli fel hangját Soltan. A férfi lassan feláll, elindul az udvar szélén felhalmozott limlomok felé, fazekak, kempingszéklábak, vasak, régi nyílászárók, gyerekjátékok, visszabontott vízvezeték- és lefolyócsövek, zacskók, szatyrok és újsághöttek gótikus rakása felé, felvesz valami tárgyat, nem látni mit, azzal kezd el mutogatni.

– Most mondja meg a mama, hogy mi a jó bűdös fenének ez a sok szar?

Visszadobja a rakásra a félhomályban nehezen azonosítható tárgyat, majd a rakás másik oldalára mutogat értetlenül.

– Az meg a másik. Mama, minek őrizgeti a '72-es év női magazinjait? Mi a francnak? Itt állnak 40 éve a nejlon alatt, a kutya se nézett beléjük, maximum csak lehugyozta őket, mama, négy generációnyi kutyahúgy verte eddig az újságjait.

– A receptek meg a szabásminták miatt, Soltan, szeretem visszanézni, hogy mik mentek a tévében '78-ban, nosztalgia, hány fok volt Kilitiben – feleli csitító hangszívallyal az asszony.

– Az a baj, mama, hogy be tetszik lenni ragadva a múltba, és csak ott togyog. Togyog, mint a fába szorult féreg. Addig csinálja ezt, amíg egyszer ismét elfogy a türelmem, hívok valakit a faluból valami teherautóval, és felgórjuk az egész hóbelevancot a platóra. A szeméttelenen meg letúrjuk, mint a pinty – mondja fenyegető hangon Soltan.

Az asszony kijön az épület elé, hogy lássa, Soltan mit vett ki a rakásból, hogy mi a szemléltetőeszköz. Az idős, kövér nő megszokta, hogy falun mindennek van valamilyen értéke, és csak a legvégső esetben kerülnek kukába a használati tárgyak. Kissé félti fiától azt a valamit, amit kivett, talán egy öreg fazék, talán valami régi bukósisak, nem látni pontosan a tompa holdfényben. Félti azt a valamit, mert volt már, hogy elrepültek dolgok, felindulásból. Úgy kellett a szomszéd konyhakertjéből összeszedni a fél pár gumicsizmákat, régi, megfejtett rejtvényújságok kötegeit, kormos kutácsot, sárkaparót, kutyaláncot.

Mint eddig legtöbbször, most is a szokásos aktus következik: odabotorkálni a kifáradt férfihoz, aki közben görnyedve, fáradtan ült vissza a hokedlire, odamenni és pár perc anyai hátsimogatással ültetni le a felbőszült szellemet a szeretett fiúban.

– Nehogy az legyen, drága mama – folytatja, halk, de még mindig ingerült hangon Soltan –, nehogy az legyen egyszer, hogy fogom magam, és itt hagyom ezt az egész kurva kócerájt, hogy nehogy egyszer elegendő legyen abból, mama, hogy a közértben csak kétféle felvágottat kapni, de háromféle csipszet. Mama, hát mi vagyok én, hogy csipszen éljek, he, hülye vagyok én? Csipszfőzelék, csipszes pite? Lófaszt, mama. Jól van, hogy a kocsmában csak kétféle sör van, nem jó, ha összeiszol mindenfélét, de hogy csak párizsi, meg pulykalöncs? Ha már pébetű, akkor lehetne néha praliné, vagy papaya, de nincs semmi, csak picsafüst, az van mama.

– Soltan, miért nem beszélsz magyarul? Picsafüst. Mi az, hogy picsafüst? Nem lehet ilyet, ilyen nincs, ez a szó. Ilyet a fogyatékosok se mondanak. Ez nem is magyarul van. Picsafüst. Miezmá? Ha apád hallaná ezt, nyugodjék békében, biztos elhogyishívjákolna, testileg bántalmazna, átverne az udvaron. Mert a papa, az tisztelte a magyar nyelvet. Úgy állt a konyhában,

ha himnuszt hallott a rádióból, akár a villanyoszlop.

– Hagyja már a papát. Elegem van. Átüt mindenem, mama, az, hogy nyomorgunk. Nem mondom, van abban valami, hogy nem kell korán kelni. De átütődünk akkor is. Átüt a nyomor mindenünkön, mint szalonnasütéskor a tűz füstje, mikor a traktorgumin ülve várjuk, hogy csorranjon végre a zsír, hogy ha bűdösek is leszünk, füstösesek, de csorranjon a zsír a tévéantenna pálcájára felszúrt zsírszalonnából, hersenjen a lilahagyma, szóljon a lakodalmas a kazettásról, egyszer élünk. De aztán elfogy a fa, mama, elfogy a szalonna, elnyomja a seggünk a traktorgumi, hogy csak állni bírunk onnantól. Hogy egyik lábunkról állunk a másikra, mint akik egyhelyben táncolnak. Mama, mindenki önmaga táncparkettje, érti a mama? Állva, mama, állva meg kik a fenék sütnék szalonnát, kik, csak a pestiek. Azok utazni is csak állva szeretnek. Mi legalább leülhetünk. Ha akarjuk, egész nap csak ülünk, és nézzük, ahogy nőnek a répák a földben.

– Ne hozzam ki ma este is a fényképalbumot, meg a zseblámpát? – igazítja meg fejkendőjét az idős asszony. Olyan jól el szoktad nézegetni, már gyerekkorodban is. Kihozzam? Meg a kardigánt? Hozzak kávé, fiam?

– Minek kávé mama, majd pont magával fogok itt bisztrózni az udvaron. Maga szerint nem elég az alapbóli vérnyomásom? Nyakig teliholdban. Különben is. Hagyja már a mama azt a fényképalbumot, előre, mama, előre tesszen má' nézni a bandzsi szemével. Milyen jó lenne, mama, ha előre lehetne fényképezni a dolgokat. Nem? Hogy mikor leülünk a konyhába' a fásládá mellé, hogy nézegessünk fényképeket, nem a múltban történt dolgokat néznénk. Nem azon nevetnénk ötszázadszor is, mikor '72-ben megkérte a papa a maga kezét, és nem azon, hogy disznóvágáskor tette ezt a papa. És nem ám, hogy ötszázadszor is összefogdosni a sárga fényképet, amin a mama a lányos zavarában éppen a kötényébe keszeri az abárlés kezét. A papa meg bepálinkázva dől a mama felé, botlik meg a sárkaparóban, hogy Erzsike, jöjjön hozzám feleségül, lehozom magának a csillagos eget, Lajkástul, Szozuzostul, satöbbi csillagképestül.

– Soltan, ha apád hallaná, ahogy beszélsz, azt hiszem, megemberelne – nyöszörgi keserű hangon az idős nő.

– Előre fényképezni, mama. Azt kellene. Nem hátra. Rugdosni röhögésünkben a fásládát, mikor nézzük a képen, hogy tíz év múlva milyen ősz lesz a hajam, mama, maga meg még görbébb lesz, ahogy megy a közértbe tejért. Vagy egy kép, ahogy hét év múlva kapcsolgatja a mama a kistrádiót a nyári konyhában, hogy talán most megjön az adás, megjönnek a hajóvonták találkozásai, meg a déli krónika. Hogy becsúszik a déli krónika a rántott hús szagába, a mama meg összecsapja két vaskos tenyerét örömeiben, mikor felcsendül a szignál. Valaki meg lefotózza a mama örömét, ami nem éppen fogpasztareklám, de őszinte. Mama. Előre nézni, nem hátra. Érti?

– Soltan, a pap is mondta már, az meg, ugye felvilágosult ember, hogy a jövőt, azt a múltból kell építeni. Érted, fiam? Hogy..., hogy tehát az egyik a másiktól fakad, közülük van egymáshoz. Hogy amilyen a múlt, olyan a jövő, ha jól mondom. Fiám, könnyen felejték én már. De azért a fontos szavakat megjegyzem még.

Soltan utálja, ha az édesanyja bölcs dolgokat mond, nyilván azért utálja ezt a mamában, mert nincs meg önmagában a hajlam ilyesmikre.

– Nekünk is mi közünk egymáshoz, mama. Azon túl, hogy meg tetszett szülni. Kérdezek valamit, mama, mondja meg. Mi közünk egymáshoz? Mit kezdjek magával? Hagyjam itt, azt kalapkabát, menjek el? Zoknikesztyű? És jó napot? Nem tehetem meg, mama. Mert a mama, csak a mama, ha nem is tehet róla konkrétan. Így sikerült. Egyszer csak jöttem, és itt vagyok. Eltévedt a kurva gólya, gondolta, elég, eddig hozom, nincs meg a helye. De majd itt. Aztán potty.

Az idős asszony nem válaszol, mintha meg se hallotta volna. Lehet, hogy valóban nem hallotta, mintha felakadtak volna valahová a rideg, nyers szavak.

– Mama, idefigyeljen, különben is, miért üti bele azt a krumpliorrát olyanba, amihez semmi köze nincsen. Semmi mama. Szerintem talán nem kellene, hogy negyvenévesen még neveljen a drága mama. Ha eddig nem sikerült ezek szerint, most már nem kellene erőlködni. Én magamtól nevelődök, mama, magamtól nevelődök, mint a mama fülszőrei. És mama, tesszen már kivágni valamivel a fülszőreit, mert már nem bírom nézni. Ott van a sövényvágó a kazán tetején. Nem bírom már ideggel. Nem bírom már, ahogy szedi a mama a húslevest, az asztal fölé hajol a hónaljzagával, és látom a szőröket mama, az audióbundát, amit hord a fülében. Azért nem hall meg mindent a mama, szerintem azért szelektív a mama felfogása, mert nem jut el minden az agyába, amit mondok. Felakadnak az információk a fülszőrein, mama. Aztán csak részinformációkból tetszik csinálni a dolgokat. Hiába beszélek én magához három mondatot, mikor csak a felét fogja fel, mama. Beszélhetek én a kagylójába fél méterről, mikor harmadszorra se érti, hogy mennyi hurkát tegyen a sütőbe. Mama, ezzel az erővel a vécékagylóba is beszélhetek, hamarabb kapok választ a kérdésekre.

– Mindent értek, fiam, mindent, hajszálla mindent – fordul vissza az épületbe az asszony.

Soltan az ajtó felé indul, gyors mozdulatokkal halad át az udvaron, azt akarja, hogy a következőkből minden szót, minden mondatot maradéktalanul meghalljon és megértsen az idős nő. Nagy hanggal, tagolva mondja:

– Mama, úgy érzem magam, mint egy elhagyott, hideg vécékagyló. Tetszik tudni! Mint magányos vécékagyló a szeméttelenen (seggmelegre várva, zárójelben jegyzem meg, mama), mint magányos szeméttelen a határban,

nem is folytatom, magányos határ, magányország, magányuniverzum. Szimplálódni. Hogy tehát nincs kihasználva a tehetségem, amiért vagyok, nem érvényesülök érdemem szerint, mama. De jön még részegre helyi járat. Kigondoltam valamit mama. Kitörési pont.

A férfi az ajtófélfának dől, befelé mutogat a lakásba.

– Magának is jobb lenne, mama, ha nem azon kellene aggódni minden éjjel, hogy mikor dől le a kémény, hanem valami kényelmesebb házban, mittudomén, lakótelepen lenni, és legfeljebb azon agyalni éjjel, hogy melyik ujjal kell megnyomni a liftgombot. Melyikkel illik, mama. Hüvelykkel, vagy a mutatóval, már megbocsásson a mama. Szociálisan fejlődni. Ránk férne a változás. Előremenetel.

– Menj, fiam, akkor előre szépen, elég legyen most már, késő van, menj előre, jobban látod az utat, vagy mi ez, gyalogösvényt az udvaron. Kapcsolj villanyt, ott a falon a kapcsoló. Nem látom a gyalogösvényt. Azt az öreg teliholdi gyalogösvényt – sóhajt az idős nő.

Mint minden portán, ahol nem betonozták le az udvart, és ahol csak a lejárt, kigyalogolt földön közlekednek a lakók, itt is vezet egy félméternyi széles kikaposás a nyári konyha felé. Jól látni, hogy ezt az útvonalat gyakrabban használják, mint például a padlásfeljáró felé vezető kikaposást. Az idős nő napi csoszogása, Soltan súlyos léptei, amivel több tonna kilátástalanságot, kiszolgáltatottságot hord, egészen simára koptatták a keskeny gyalogutat, ami a rogyant épülethez visz. Elindulnak a romos nyárikonyha irányába, két dülöngélő hűvös, bűdös nagykabát. A nő megszokásból ad utasításokat fiának, mintha az nem tudná, hogy hol a villany, merre van az előre. A fiú már évekkel ezelőtt belefáradt abba, hogy az ilyen utasításokon felidegelje magát, már nem érzi sértésnek, hogy úgy beszélnek vele, mintha először járna az épületek között. Némán, leszegett fejjel botorkál a villanykapcsoló irányába, egy jegesmedve lassú, de dinamikus mozdulataival. Mellette, féllépésnyire lemaradva az asszony.

– Menj, fiam, előre, és kapcsold fel az udvari villanyt a nyárikonyhán, hogy lássak a lábam elé. Milyen kitörés? Le kell ellenőrizni a rakást, hogy megvan-e minden.

– Megint leltár, mama, megint az a kurva leltár. Mindennapi leltárunk. Rozsdarovancs. Mert megint jönnek, mama, jönnek bármelyik este, nem számít nekik kerítés, kutyaharapás szőrivel, a mama is tudja, ugye, nem számít nekik a repülő partfis, a csúzliból kilőtt porcelánbiztosíték, nem számít a biztosúri figyelmeztetőlövés sem. Ha kigondolják, hogy bemegyünk mink megnézni azt a rakás holmit, akkor bizony bemennek, ha addig élnek is az ördögei. Aztán csak a szétpakolás megy, szétcsörömpölés, zörgetni a vascsöveket, a mama meg nézi, mást nem tud, nézi, ahogy kiválogatják az emlékeiket, teszik el a kislábast, amiből a lecsót ette a mama gyerekkorában.

Elviszik a kutyájuknak, hogy majd abból egye ki a maradék csigafőzeléket, amit főznek majd. Hogy megint leltár. Tapintásra megszámolni az összeakadt ácskapcsokat. Betippelni, mama, hogy mennyi.

– Nem azért őriztem ezeket negyven évig, hogy aztán széthordják, inkább itt állok éjjelente, mint hogy kevesebb legyen a rakás egy ajándék sótartóval.

– Kitaláltam mama. Az lesz, hogy kitörünk. Kitörünk, mint a pinty. Csak ki kell még gondolnom, hogy hogyan – lelkesedik fel Soltan.

– Ott van, a Bibliában is ott van, hogy ha van szándék, az már jó. A jóra való szándék – helyesel a mama.

– Kezdjük, mama, kezdjük inkább a számolást, hamarább végzünk – hajol a kupac felé a férfi.

A két alak elkezdi számolni a lomrakás összetevőit, mi mennyi, nem lett-e kevesebb. Némán számolnak, rutinból, elmélyülten, fel sem néznek. Csak a szájukat látni, ahogy mozog, egy, kettő, három, négy. Öt. Strigulák sorakoznak egy megsárgult spirálfüzetlapon, néma, dülöngélő hadsereg. Számolnak. Majd' másfél óra múlva végeznek. Az idős nő értetlenül, hitetlenkedve nézi az összeírt füzetlapot. Nézi távolabbról, aztán egészen közelről, ezt néhányszor megismétli, nem hisz a szemének. Soltan közben csípőre tett kézzel figyelni anyját, számonkérő fejtartással. Benne van a mozdulatban az is, hogy mama, minek má' megint ez az egész kurva leltár. És benne van az is, hogy na, mama, én előre megmondtam, hogy addig tetszik számolni, amíg eltérést nem talál a tegnapi estéhez képest. Soltan feltolja munkássapkáját a feje tetejére, felnéz a teliholdra, mozog a szája, mintha imádkozna, vagy káromkodna egy rövidet. Majd ismét anyjára néz.

– Mama, minden este stimmol az első összeadás, de a kedves mama addig számol újra, addig tuningolja a matekot, amíg csak nem stimmel valami. Olyan a mama, mint a körzeti megbízott, aki kiszemel valakit, semmi gond a kocsiival, de a kábés csak meg akarja büntetni a sofőrt, mindent átnéznek újra, semmi. Aztán csak benyögi a fakabát, hogy Lajos bátyám, rövid az a rádióantenna a tetőn. Sokat kell keresgélnie a csavaró gombbal, tekergetni az állomásokat, hogy szóljon valami. De ugye addig sem figyelni az utat. Az meg balesetveszélyes. Tízezer. Na, kicsit ilyen a mama.

– Milyen tízezer? Antenna?

– Semmilyen, mama, ez csak példa volt.

– Kevesebb Soltan, megint kevesebb.

– Mama, addig kevesel, míg maga lesz kevesebb, mama.

– Tegnap még ott volt a kupacban a döglött macska, amit téglával dobtál le, fiam, az ereszről.

– Leereszkedett a cica, mint a balta nyél nélkül. Tegnap felvettük a rovacnsba. Ennyivel lettünk kevesebbek – így Soltan.

– Eltűnt a tetem. Soltan, nem bírom már a szegénységet. Hogy egy döglött macskát is vagyontárgynak érzek, hogy odamegyek a tetemhez, fölé szagolok, és érzem, hogy van valamim. Hogy van itt valami a levegőben, ami hozzám tartozik. Amihez közöm van.

– A papa talán ezért távolodott el a mamától, nem? Hogy kevesebb lett a mama. Na, de nem akarom én bántani a mamát. Minek rugdosni a döglött izét, mama, nem igaz? Macskát.

– Azér' raktuk, fiam, a döglött macskát a rakásra, hogy elriassa a szag a tolvajokat. Hogy ne legyen negatív az esti mérleg micsodája.

– Csak velünk nem számolt a mama, hogy aztán nekünk kell majd este odamenni, hogy mennyi az annyi, annyi a logika a mamában, mint egy fél pár gumicsizmában, mama. Ne kelljen már nekem nevelnem a kedves mamát. Hányszor mondtam már, hogy tessék kicsit előre gondolni. Menjünk be a konyhába mama, még meg tetszik fázni, azt nézhetünk, főzhetjük a levest aszpirinból. Meg a másik, mama, hogy felvételnél nézzük a kereskedelmi híradókat, ez is mi, hogy a vasárnapi híradót úgy vetetjük fel videóra, hogy nézhessük egész héten, legyen mit feldolgozni. Mert ugye, mama, azért ami besüvit az agyba egy ilyen félórán, abból meg lehet egy hétig is élni.

A konyhában rideg, szürke kockakő, öreg, kopott bútorok, a szekrény tetején birsalmák szőrösödnek. Mellettük csorba bögrében régi golyóstollak, színes csokorban, kisláda műbőr tokban, a spartherten fazék félig vízzel, mellette kislábasban meleg tej. Az asztalon vázában művirág, viaszosvászon terítő, néhány kenyérmorzsa, nem zavaróan, épp csak ott vannak. Az asztal két végén egy-egy hokedli, felnyitható változatai a korabeli bútorgyártásnak, rajtuk ugyanolyan viaszosvászon, mint az asztalon. A masina mellett harmadik hokedli, fászláda, öreg hűtőszekrény. Az asszony a sparthert melletti hokedlira ül, ősrégi mozdulattal, fáradtan. Kérges tenyerét a tűzhely felé tartja, próbál minél több meleget magához venni. Halkan pattog a tűz, matat, ahogy Soltan mondani szokta, néha apró buhanásokat hallani, ahogy a vizes tűzifa rostjai eldurranak a hőtől. Soltan az asztalhoz ül, felvesz egy üveg italt az asztal lábától, önt belőle egy pohárba, majd visszateszi az asztalláb mellé, annak belső oldalához, nem érteni, miért van odatéve.

– Mama, teszek még egy kísérletet. Megkeresem a nőt, aki kitölti eztán az életemet, illetve már meg is találtam az újságban. Hamarosan ide fog érkezni a szomszéd faluba a családjával. Lesz valami parti vagy mi, ilyen modern bál, tűzijátékkal, szalonzenekarral, három láda pezsgőspohárral, szökőkúttal, meg ami kell, kiskosztümök, szempillaspirálok, csokornyakkendők, mama, ilyen modern népek, mint a tévében. Pezsgőt hánynak ezek, meg kaviárt, bele a medencébe, mama. Ott lesz a jövődöbelim, vagy hát, akinek udvarolni akarok. Mindent elgondoltam. Ez itt a kitörésünk, nincs kétség. Innen már csak felfelé lehet.

– Soltan, te oda akarsz menni közéjük? Azok egészen más természetek. Nem is értem, hogy mit akarsz te ott. Vadászok, meg bankárok, meg micsodák közt, managerek.

– Mama, ezt hallgassa. Tegnap reggel nekiülök a reggelinek, kikészíték mindent, ne kelljen mással foglalkozni. Kenyér, vaj, tegnapi pacalmaradék, piritós, lekvár, csirkeszósz, aztán meg mi lett. Kinyitom az újságot, és azt hittem, lesek a székről, megláttam, mama, amit meg kellett látnom. Hát mondom, megérte várnom, megérte elhasználnom azt a korábbi öt kapcsolatomat, meg a negyven évet. Hogy itt van végre, amire vártam. Akire. Hogy megérte az a pár év ajtócsapkodás, a repülő sámlik ívei az udvar felett, hogy megérte a kiöntött heti két kukoricakása. Mert itt van, aki kell nekem. Az elsőlátásrai nemismegyektovábbom. Az a gyönyörű női arc, mama. Érzékiség, szimmetria, ami kell, aranyosság, kicsi szolárium, de mi van abban, nem? De lehet, hogy gyárilag ilyen barna, ilyen mediterrános. Nézze mama, itt van.

Soltan odamegy a konyhaszekrényhez, valami bulvárújságot vesz elő, széthajtja, odalapoz (az ország egyik ismert bulvárnője), majd széles mozdulattal mutatja anyjának az újságoldalt. A mama elismerően, de gyanakvással tekintetében nézi a képet, majd fiára néz.

– Ki ez, Soltan?

– Hát mama, ez lesz az a nő, akit meg fogok környékeezni, ő a mi, vagyis az én jövőm.

– De tetszik a nő is, vagy csak a pénzügyi oldala, fiam? Vigyázz nagyon, mert én is ott rontottam el a papával, hogy úgy vett el feleségül, hogy nem szeretett, Soltan.

– Tudom, mama, persze, hogy tudom, annyit sem érzett iránta, mint egy kapanyél iránt, hisz egész gyerekkoromban ezt hallgattam, a mindennapi konyhai veszekedéseket, panaszkodásokat, kinek, miért rossz a másikkal, kinek szarabb, bocsásson meg a mama, a családja, kinek kurvább az anyja. És betelt a pohár, érti, mama, betelt az udvari kád. És elég volt. Itt a vége, meg a fuss el.

– Fiam, aztán hogy jutnál egyáltalán a közelébe? Gondolkozzál már. És mit mondanál neki?

– Gondolom, a mama olyanokat néz csak ki belőlem, hogy hány kúpcserép van itthon a tyúkólön, hogy ilyeneket mondanék egy villásreggelin.

– Egyáltalán, Soltan, minek gyűjtöd a micsodákat, poszterokat arról a nőről. Számításba sem jöhetsz szerintem. Tele van az udvari budi azzal a nővel. Miért nem valami egyszerű asszonyt keresel. Te is csak annyi vagy, amennyi.

– Álljon meg szépen a mama az agyával, hogy ki mennyi. Ne feszegezzük. Valami magunkfajtaból csináljak almot? Itt öregedjünk meg a

szegénységben? Ezt szeretné a mama? Hogy tovább rohassuk a kerítésre felakadt döglött macskát? Hogy azt bámuljuk, ahogy a szárazra aszott macskadögöt lóbálja a szél. Bimm-bamm. A mama ezt szeretné bámulni? Nincs idő. Megértem. De mama, én ki akarok innét szakadni. Bármilyen áron. És a kiszakadáshoz pénz kell, mama. A pénz meg ugye nem itt van. Itt semmi nincs. Egyhelyben járunk, mint az ingaóra, egyet jobbra, egyet balra, közben meg egyhelyben. Az idő meg megy. Mama, biztos szót tudok érteni azzal a nővel, ő is szegény sorból került fel, nélkülözött sokat, mindig lenyilatkozta a szegénységét, a valamikorit. Hogy neki se volt sokáig hab a tortán.

– De fiam, mit tudsz te a nagyvilági életről, azt se tudod, merre pörgetik a rulettet? Meg, hogy mennyi az euró.

– Na, azért álljunk meg, mama. A pap is mondta, hogy felvilágosult ember vagyok. Hogy nem hiába a mezőgazdasági érettségi. Ingyen kaptam én azt, mama? Marék virágmagért?

– Sokat tanultál, igen, nagyon sokat, fiam, hogy legalább belőled legyen valami. Sokat tanultál, mi meg közben hordtuk kint a trágyát a disznók alól. Soltan, te a könyveket bámultad reggelente, mert állítólag reggel jobban fog az agy, mi meg a langyosan gőzölgő trágyadombot bámultuk a papával, azt néztük. Te is szívtál magadba valamit, meg mi is. Amit lehet. De, mondd meg, hogy mire mész az izéddel, bizonyítvánnyal, ha nem mentél továbbtanulni? Legfeljebb tudod, hogy mitől gőzölög a trágyadomb hajnalban, konkrétan. Mi csak nézzük, szagoljuk.

– Alulról kell építkezni, mama. A pap is ezt mondta. De az a nő, mama, szép, mint egy új habszifon. És figyelje meg a mama, felnevelem magamban az elhatározást, hogy az enyém lesz a nő. Elhatározás kérdése, ha lesznek is talán piszkos eszközök. A lényeg, hogy legyen cél. Aztán fel kell mérni, hogy reális-e, elérhető, kellő kihívást jelent-e. Ezt a mama tanította nekem.

– Amikor még hallgattál rám, fiam. Mert most már inkább én hallgatok. Csak nézlek, ahogy ülsz este az udvaron, és nem tudok mit mondani.

– Mert ha beszélünk is, mama, most már csak elbeszélünk egymás mellett, mint a vasúti sínek. Érti a mama. De nem mondhatom, hogy rossz anyának tetszett lenni. Mégsem lettem bűnöző, vagy politikus, mama.

– Kész szerencse – simogatja meg tekintetével a dohányzó férfit.

– A mama mondta mindig esténként a lavórból, miközben fürdött, hogy a tisztességes élet is lehet cél. Ha csak szombatontként fürdesz is, de tisztességes. Én meg néztem a mama guggolását, a térdein feszülő bőrt, ahogy évente ötvenkétszer sercegett a lavór a konyhakövön a mama alatt és tudja mit: ittam a szavait. Hogy ha nagy is a szegénység, ha van tisztesség, az már elég, becsületesség. Lehet jó ember a gyerekből, ha nincs is éppen gyerekszobája. Vagyis van, de az az egész világ.

– Bolygónyi gyerekszoba, fiam, ennyit kaptál, mert nem tudtunk adni. Mi

ez, ha nem szülői önzetlenség? Ha nem szeretet? – kérdi az idős nő.

– Egyetlen játékszerem volt, mama, igen. Egy öreg habszifon. Azzal játszottam az udvaron. Ma is kézbe veszem, ha bestressze a semmittevés. Nyomkodom a ravaszát, ha már nagyon unom itt a mamával a szociális szinkronúszást. Hogy mindig egyszerre bukunk a víz alá, hogy közös a koreográfia, a süllyedés – bólogat maga elé a férfi.

– De fiam, ami lemegy, az előbb-utóbb feljön. Nem lehet mindig lent, mint a vakondok.

– Nem is, mama, majd meglátja, hogy nem is. A szennyvízben is a legnagyobb ízék, tudja mama, a legnagyobbak vannak legfelül. Mert nem tudnak lent megmaradni, ilyen a természetük. Hát velem is ez van, mama. Fel fogok jönni a felszínre. A nő fog ebben segíteni. Ha kell, eszközöket fogok használni. Mert szeretem azt a nőt. Fel sem tudja fogni a mama, hogy mennyire szeretem.

